

MADANIYATLARARO MULOQOTDA TILNING AHAMIYATI: MADANIYATLAR O'RTASIDA QIYINCHILIKLAR VA FURSATLAR.

Aniyazova Guli

Annotatsiya – Ushbu maqolada madaniyatlararo muloqotda tilning ahamiyati: madaniyatlar o'rtasida qiyinchiliklar va fursatlar til, madaniyat, madaniyat turlari, aloqa turlari, og'zaki muloqot, madaniy moslashuv, madaniyatlararo to'siqlar, mojarolar va til va madaniyat tushunchasi bilan bog'liq barcha masalalar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar – madaniyat, ijtimoiy aloqa, madaniy aloqalar, madaniyatlararo muloqot.

Abstract – In this article, the importance of language in intercultural communication: challenges and opportunities between cultures, language, culture, types of culture, types of communication, oral communication, cultural adaptation, intercultural barriers, conflicts and all related to the concept of language and culture. issues are considered.

Key words - culture, social communication, cultural relations, intercultural communication.

Аннотация - это важность языка в постоянном диалоге: рассматриваются все вопросы, связанные с языком, культурой, культурой, коммуникациями, культурной адаптацией, взаимозависимости и концепциями языка, культуры и культуры.

Ключевые слова - культура, социальные коммуникации, культурные отношения, межкультурное общение.

Kirish

Madaniyatlararo muloqot - turli madaniyat vakillari o'rtasida amalga oshiriladigan muloqot hisoblanadi [1, 23]. Madaniyatlararo muloqotning samarasi va muvaffaqiyati faqatgina turli madaniyatlar va tillarni biluvchisi bo'lgan

kommunikatorlarning har biri “turlicha” ekanliklari va har biri muqobil ravishda “begona” suhbatdoshlarini anglab yetganda sodir bo‘ladi [2, 21]. Boshqa xalqlar madaniyati bilan tanishish tarjima va tarjimonning professional muloqot sohasidagi eng muhim ijtimoiy vazifalaridan biridir.

Ha, tilni bilish kerak nafaqat bilishim, balki juda yaxshi bilishingiz kerak. Biroq, tarjimonning samarali madaniyatlararo muloqotni ta’minlaydigan zarur sifatlari bu bilan tugamaydi. Asosiy narsa - ichki sezgi ya’ni intuitsiya “tarjima mahorati” mavjudligi, omadning kichik bir qismi mavjudligi, tashqi dunyodan ajralib chiqish qobiliyati.

Madaniyatlararo samarali aloqalarni kuchaytirishda tilning ahamiyati muhim hisoblanadi. Til inson miyasidagi qobiliyat. Bu odamlarga o’z madaniyatini va boshqa mamlakatlarning madaniyatini tushunishga imkon beradi. Har bir mamlakatning o’ziga xos madaniyati bor. Chet elda ta’lim olayotganda, madaniy farqlar o’zaro aloqaga to’sqinlik qilishi mumkin. Til madaniy iqtisodiyotni hal qilishga yordam beradi va xorijiy davlatning chuqur istiqbollarini rivojlantiradi.

Madaniyat o’zaro ta’sirning muhim jihati va madaniyatni yaxlit his qilishda tilning rolini hisobga olgan holda, ushbu maqolada chet elda o’qishda til o’rganish zarurmi yoki yo’qligini o’rganib chiqamiz.

Madaniyat guruhni belgilaydigan e’tiqodlar, til va ijtimoiy odatlarni o’z ichiga oladi. Madaniyat odamlarning muloqot qilish usullariga, bir-birlarini idrok etishga va madaniy yo’nalish asosida targ’ib qilinadigan munosabatlarga ta’sir qiladi. Madaniyat mamlakatning o’ziga xosligini aks ettiradi. Madaniyatlararo muloqot turli madaniy kelib chiqishiga ega odamlar o’rtasida fikr almashishni nazarda tutadi. Til madaniyatlararo muloqotda hal qiluvchi rol o’ynaydi.

Til boshqa odamlarning etnik o’ziga xosligini tushunishga va turli madaniyatlar bir-birini qanday qabul qilishini o’rganishga yordam beradi. Shunday qilib, til madaniyat uzatiladigan asosiy tomir vazifasini bajaradi. Shu sababli, turli nuqtai nazarlarga asoslanib, til mamlakatni chuqur tushunishni

rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shunday qilib, biror mamlakatda o'qish paytida tilni o'rganish zaruratga aylanadi.

Muloqotdagi madaniy farqlar muloqotchilarning bir-biri bilan ma'lumot almashishi o'rtasidagi farqlar bilan bog'liq bo'lib, ular o'zlarining madaniyatlaridagi farqlardan kelib chiqadi. Bu qarama-qarshiliklar har bir muloqotchining fikrlash va o'zini tutish uslubida namoyon bo'ladi, shuning uchun ular muloqotni va uning natijalarini o'zgartiradi. Madaniy farqlar bir necha sabablarga ko'ra muloqotga katta ta'sir ko'rsatadi, masalan:

Madaniyat o'zingizni qanday tutishingizni boshqaradi. Dunyodagi har bir mamlakat uzoq vaqt davomida o'ziga xos e'tiqodlar, odatlar va xatti-harakatlarni ishlab chiqdi. Ushbu ijtimoiy xususiyatlar to'plami madaniyat deb ataladi. Madaniyat odamlarning fikrlash tarzini boshqaradi, shuning uchun u ularning xatti-harakatlarini boshqaradi.

Turli millat vakillari bilan muloqot qilish uchun odam o'zini etarli ma'lumotga ega bo'lishi va boshqarishi kerak. Madaniyatlararo aloqalarni boshqarishning ba'zi usullari:

- 1) Madaniy jihatdan sezgir va xabardor bo'ling;
- 2) Moslashishingiz kerak bo'lgan madaniyat haqida bilimga ega bo'ling;
- 3) Gapirishdan oldin boshqa odam qanday javob qaytarishini o'ylab ko'ring;
- 4) Siz berayotgan og'zaki bo'lmagan imo ishorlardan xabardor bo'ling;
- 5) Agar uni tasvirlash uchun so'zlarni bilmasangiz, rasmlardan foydalaning;
- 6) Jargon va mahalliy tildan saqlaning;
- 7) Fikr-mulohaza qiling;
- 8) Ehtiyotkor bo'ling;
- 9) Ochiq fikrli va bag'rikeng bo'ling;
- 10) Boshqa madaniyatni va odamlarni hurmat qiling;
- 11) Iqtidorli bo'ling;
- 12) Etnosentrik va mutaassib bo'lmang. (Minasov, 2000)

Xulosa o'rnida shuni ayta olamanki, ushbu maqola til va madaniyat

o'rtasidagi munosabatlarga e'tibor qaratishga urinish, nega madaniyatni o'qitish chet tili o'quv dasturining ajralmas qismi bo'lishi kerakligini tushunish haqida ma'lumot beradi. Adabiyotlarni chuqur tahlil qilish madaniyat va uning chet tillarini o'rganish jarayonidagi ahamiyatli jihatlarni yaxshiroq tushunishga hissa qo'shishga qaratilgan edi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. А.П.Садохин, Введение в межкультурную коммуникацию, Москва, Высшая школа, 2005
2. С.Г.Тер-Минасова, Язык и межкультурная коммуникация, Учебное пособие, 2000
3. Т.Г.Грушевицкая, В.Д.Попков, А.П.Садохин, Основы межкультурной коммуникации, Учебник для вузов, 2003
4. Mironov V.V. Madaniyat falsafasi va metamorfozalari. – M., 2005. – С 150.
5. Umumiy psixologiya (A.V.Petrovskiy tahriri ostida) T; "O'qituvchi" 1992 y.
6. Ergashev P.S Muloqot psixologiyasi (ma'ruzalar matni) T. 2003 y.
7. G'oziev E.G' Umumiy psixologiya 1-2 kitob T. 2002 y.